OIKEUSMINISTERIÖ

Lainsäädäntöjohtaja Tuula Majuri

LAUSUNTO

20.12.2018

Hallintovaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI TURVALLISUUSTUTKINTALAIN MUUTTAMISESTA (HE 250/2018 VP)

1. Ehdotetut muutokset

Turvallisuustutkintalaissa (525/2011) säädetään turvallisuustutkinnasta, jonka tarkoituksena on yleisen turvallisuuden lisääminen, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäiseminen sekä onnettomuuksista aiheutuvien vahinkojen torjuminen. Turvallisuustutkintaa ei tehdä oikeudellisen vastuun kohdentamiseksi. Turvallisuustutkintaa voidaan lain mukaan tehdä onnettomuuden ja vaaratilanteen lisäksi poikkeuksellisesta tapahtumasta.

Esityksen tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön EU:n neljänteen rautatiepakettiin sisältyvä rautatieturvallisuusdirektiivi siltä osin kuin se koskee turvallisuustutkintaa. Samalla lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä muita vähäisiä muutoksia.

Rautatieturvallisuusdirektiivin ((EU) 216/798) johdosta tarkistettaisiin ilmoitusvelvollisuutta (16 §), tutkintaedellytysten turvaamista (19 §), tiedonsaantioikeutta (20 §) ja viranomaisten yhteistyötä (42 §) koskevia säännöksiä. Muutokset perustuvat direktiivin 20-22 artikloihin.

Käytännön toiminnan ja menettelyjen sujuvoittamiseksi ehdotetaan luopumista tutkintaselostuksen allekirjoittamisesta sekä poikkeuksellista tapahtumaa tutkivan tutkintaryhmän organisatorisen sijainnin siirtämistä oikeusministeriön yhteydestä Onnettomuustutkintakeskuksen yhteyteen. Samoin poikkeuksellisen tapahtuman johdosta annettujen suositusten toimeenpanon seuranta siirrettäisiin ministeriöiltä Onnettomuustutkintakeskukselle seurannan tehostamiseksi. Kansallisista muutostarpeista johtuen tarkistettaisiin myös tutkintaryhmää, esteellisyyttä, kuulemista sekä virka-apua koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että tohtorin tutkinnon

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

suorittaneella Onnettomuustutkintakeskuksen johtajalla olisi professorin arvonimi.

Voimassa olevan turvallisuustutkintalain 4 §:ssä on yleinen säännös turvallisuustutkintaa määrittävien Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden ja Euroopan unionin lainsäädännön noudattamisesta. Eri liikennemuotojen turvallisuustutkintaa sääntelevät kansainväliset velvoitteet ovat sisällöltään hyvin yksityiskohtaisia ja teknisiä, joten niiden kansallisessa täytäntöönpanossa on osittain tukeuduttu tällaiseen säännökseen. Tätä täytäntöönpanotapaa ehdotetaan noudatettavaksi osittain myös rautatieturvallisuusdirektiivin kohdalla. Esityksen perusteluissa on selostettu tarkemmin, mihin direktiivin kohtiin tämä ulottuu (s. 4).

2. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriön ja Onnettomuustutkintakeskuksen yhteistyönä.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot sisäministeriöltä, puolustusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Liikenteen turvallisuusvirastolta, Liikennevirastolta, Poliisihallitukselta, puolustusvoimilta, rajavartiolaitokselta, Elinkeinoelämän keskusliitto ry:ltä, SAK ry:ltä, STTK ry:ltä ja Akava ry:ltä. Lausuntokierroksen palaute on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Poliisihallitus esitti, ettei tutkintaedellytysten turvaamista koskevaan 10 §:n 1 momenttiin lisättäisi välittömästi-sanaa, koska Onnettomuustutkintakeskuksen pääsy onnettomuuspaikalla on pystytty nykyisinkin turvaamaan. Poliisihallituksen mukaan turvallisuustutkintaviranomaisen välitön pääsy onnettomuuspaikalle voisi vakavalla tavalla vaarantaa poliisin esitutkinnan ja siten oikeudellisen vastuun toteutumisen intressit.

3. Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunta on hyväksynyt 10.12.2018 hallituksen esitykseen 105/2018 vp sisältyneet lait, raideliikennelain ja lain liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta, muutettuina. Eduskunta poisti lakiehdotuksista niihin esitetyt kiinteät voimaantuloajankohdat. Hallituksen esityksen mukaan rautatieturvallisuutta ja rautatiejärjestelmän yhteen toimivuutta koskevien raideliikennelain säännösten oli tarkoitus tulla voimaan 16.6.2019. Turvallisuustutkintalain voimaantulo on tarkoitus sovittaa yhteen em. säännösten voimaantulon kanssa.